

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 217

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 8, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, petek 22. septembra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Junaška vztrajnost branilcev Varšave

Vsi nemški poizkusi, da bi zavzeli poljsko prestolnico, ostajajo dalje brez uspeha — Rdeče čete čistijo zasedene pokrajine — Francosko napredovanje na zahodni fronti — Razburiljivi dogodki v Romuniji — Dobri izgledi za Rooseveltovo zmago — Holandci pripravljajo potopitev svojega obmejnega ozemlja

Tri poljske konjeniške brigade prodrle v Varšavo

LONDON, 22. sept. Reuter. Poljska poljska iz Varšave pravijo, da je bilo med 10. in 11. septembra večer večer težko bombardirano. Podrlo se je veliko število hiš ter je porušeno tudi poljsko poslatništvo. Ranjenih je večje število uradnikov ruskega poslatništva. 200 članov tujih poslatištev je odpoteno iz Varšave, ostali pa sta rusko in poljsko poslatništvo. Vsi nemški napadi na Varšavo so bili odbiti, prav tako tudi napadi na severozahodna predmestja Varšave, kjer so Poljaki utrjeni. Pri Luftwaffe operirajo nemške čete, vendar se mesto odločno brani. Varšavska posadka je dobila pojačenje, ker so tri poljske konjeniške brigade, ki so se umikale s

Poznanjskega prebile nemški obroč in prišle v Varšavo.

VARŠAVA, 22. sept. (Havas.) V predmestju Prage se bijejo še nadalje srditi boji. Varšavska posadka že dva dni odbija nemške napade.

LONDON, 22. sept. Reuter. Polkovnik Lipinski je davi objavil, da poljske čete v Varšavi krepko držijo v rokah iniciativo ter tudi napadajo sovražne kolone, če se pojavijo. Sovražnik je davi napadel Varšavo z letali različnih tipov, kar dokazuje, da so boljša letala že poslana na zahodno fronto. Štiri letala so bila davi sestreljena. Življenje v mestu teče normalno, celo avtobusni promet posluje v redu.

Nemško priznanje branilcem Varšave

BERLIN, 22. sept. DNB. Ostanki preostanaka poljske vojske pričajo, da se velika bitka med Bzuro in Vislo bliža koncu. Po jamah, izkopanih od bomb, ležijo uničeni poljski avtomobili, topovi in kamioni. V okolških vaseh gorijo hiše. Nemška pehota prodira dalje. Njene vrtnice se prekinjajo le, kadar treba pustiti njevo transporte ujetnikov. Po cestah za orožje in ga prevažajo v zaledje. Pravilni delajo dan in noč na razoranih cest. Pri vsem tem je videti poljske kmete z družinami, ki so nedavno bili pobegnili, pa se zdaj spet vračajo na svojo grudo.

BERLIN, 22. sept. »Berliner Börsenzeitung« prinaša dopis svojega posebnega poročevalca na fronti pred Varšavo.

Poročilo pravi, da so Poljaki hoteli izbrati Varšavo kot središče razmaha svojih sil. Po zlomu odpora v prvem delu vojne na Poljskem so se v Varšavo umaknili posamezni polki in več divizij. Iz teh so bile v Varšavi sestavljene nove enice. Zatem je prišlo v Varšavo tudi veliko topništva, umikajočega se iz zahodne Poljske. Varšava se je spremenila v veliko vojaško taborišče. V tem času so pričeli Poljaki kopati in utrjevati rove na vzhodu mesta z globokimi rovi za tanke in z električno napeljavjo. Toda ta dela še niso bila dokončana, ko so začeli prodirati nemški bataljoni v predmestja Varšave, zlasti v vliško četrt v mestni okolici, kjer rovi še niso bili izgrajeni. Istotako so nemške čete prodrle tudi v predmestje Prago vse do nasipa

od reki Visli. Danes je Varšava trdnjava. V parku »Saksonski vrt« je postavljena težka artilerija. Enako so postavljene poljske baterije po velikih mestnih ulicah. Vse mesto je prepreženo s strelskimi jarki. Posamezne hiše so polne stroj-

nic in vsako nadstropje je mitralješko gnezdo. Z nekega stolpa, pravi poročilo, moremo pregledati okolico. Odtod vidimo natančno, kako je nemški obroč oklenil Varšavo in kako brezupen je vsak odpor.

Utrjevanje Rusov v zasedenem ozemlju

MOSKVA, 22. sept. Poročilo vrhovnega sovjetskega vojnega poveljstva z dne 21. t. m. se glasi: Čete sovjetske vojske so v teku današnjega dneva utrdile one črte, katere so dosegle 20. t. m. Zasedeni deli zahodne Bele Rusije in zahodne Ukrajine so bili očiščeni od zaostalih čet poljske vojske južno od črte Kobrin—Rumjinec. Posebni oddelki rdeče vojske so ob 19. uri zasedli mesto Pinsk in nadaljujejo sedaj čiščenje Ilovške pokrajine od poljskih častnikov.

MOSKVA, 22. sept. Po tukajšnjih poročilih so se morali Rusi dva dni bojevati, da so došli do Vilna. Poljaki so jih pričakali pred mestom in se je šele po dvehurnih bojih ruskim tankom posrečilo vdreti v mesto, rušeč pred seboj barikade. Ob vstopu v mesto je bila tedaj razobešana rdeča sovjetska zastava. Ko so tanki prodrli v mesto, je izgledalo vse kakor izumrlo, naenkrat so pa sprejeli

Ruse strelj iz strojnic in pušk iz mestnih hiš. Najhujši odpor je nudila poljska častniška šola. Zavzele te šole je terjalo mnogo žrtv. Rusi so našli tam veliko orožja in municije. V bližini litvanske meje sta pa napadla ruske tanke dva eskadrona poljskih ulancev, ki sta se umikala iz Vilne.

LONDON, 22. sept. Reuter. Sovjetske oblasti so v novozavzetih pokrajinah že začele s širokopotezno propagando. Moskovsko »Pravdo« delijo zastoj v stotisočih izvodih. V ukrajinskih vaseh so že nalepljene slike in delijo se fotografije Stalina. Propagandne filme tudi že vrtijo.

MOSKVA, 22. sept. V Rovnu, Dubnu in Stolcu in v še nekaterih drugih zasedenih krajih je že uvedena nova sovjetska uprava. V teku so tudi že priprave za otvoritev ukrajinskih in beloruskih šol.

Francozi prodrli do Zweibrückena

PARIZ, 22. sept. Reuter. Francoske čete so dosegle Zweibrücken, ki leži 22 km vzhodno od Saarbrückena. Generalni štab o tem uspehu še ne poroča, je pa gotovo dejstvo. Francoski inženirji imajo polne roke posla, da uničujejo nemške mine, ki ležijo v okolici Zweibrückena.

BASEL, 22. sept. Reuter. Francoske čete so dosegle nove uspehe na zahodni fronti. Zavzele so vas Burg ter okoliške

višine, ki dominirajo nad cestami, ki vodijo iz Nemčije proti Siercku.

PARIZ, 22. sept. Vojno poročilo pravi, da je bil dan miren. Sovražnikova artilerija je bila aktivna. V letalskih bitkah so bili Francozi in Angleži zmagoviti. Francozi utrjujejo svoje postojanke, približali so se Zweibrücknu in so v neposredni bližini Saarbrückena.

Umor romunskega ministrskega predsednika

Yi atentatorji zajeti in ustreljeni — Nova vlada pod predsedstvom generala Argetiana — Odkrita zarota nemške narodne manjšine

BUKAREŠTA, 22. sept. Včeraj popoldne ob 13.45 je bil tu v napadu s strani članov Železne garde ubit ministrski predsednik, notranji in vojni minister Argetian Calinescu. Atentat se je izvršil na način, da so pri mostu Dembovica, kjer delavci popravljajo cesto, trije avtomobili napadalec zastavili ministrskega predsednika, ki se je vračal domov iz svojega urada v avtomobilu, pot in ga so strelj ubili. Predsednika je zadelo dve krogli, od katerih so mu tri pretrgale glavo in je bil takoj mrt. Pri napadu, ki je bil dobro organiziran, so sodelovali tudi v delavce preoblečeni železnogardisti. Atentatorji so se razen predsednika, ki je bil ujet, odpeljali v radiofonsko postajo Bukarešta, jo osvojili in poročili po radiu svoje dejanje. Atentat je povzročil prvi trenutek silno paniko. Obilno so takoj ustavila ves telefonski promet, podpirane od zunaj s proklamirani nameni. Njegova smrt pomeni za Romunijo veliko izgubo. Bil je tudi v Romuniji politiki odločen mož.

BUKAREŠTA, 22. septembra. Ob 22.30.

uri se je sestel ministrski svet pod predsedstvom generala Argetiana. Vlada je izdala na ljudstvo proglas v katerem pravi: Vsa država tuguje zaradi mučeniškega uboja vladnega predsednika Calinescu. Vsa država je obsodila to ostudno dejanje. Predsednika Calinescu so ubili v času, ko je delal za dobro svoje domovine. Vlada, ki je tolačil ljudskega čustvovanja, se z vso spoštljivostjo klanja njemu, ki je žrtvoval svoje življenje v službi domovine. Istočasno je vlada izdala vse potrebne ukrepe za vzdrževanje reda ter miru, poskrbela pa bo tudi, da bodo najstrožje kaznovana vsa zločinska dejanja. Romunija bo še nadalje odločno vodila politiko miru, ter se bo trudila, da bo še izboljšala svoje odnose s sosednjimi nevtralnimi državami, obenem pa bo ohranila najstrožjo nevtralnost.

BUKAREŠTA, 22. sept. Bukareštanska policija je že takoj včeraj po atentatu na Calinescu zajela 11 atentatorjev, ki so bili takoj pred očmi velike množice ljudi ustreljeni. Naknadno je bilo tudi izdano poročilo, da vlada še nima konkretnih dokazov, da je bila zarota zasnovana in podprta od zunaj. Z ozirom

na smrt Calinescu je bila takoj postavljena nova vlada, v kateri je predsednik general Argetianu, minister za vojsko general Marinescu, minister za državno obrambo pa general Ilcu, dočim so ostale portfelje obdržali dosedanj ministri.

BUKAREŠTA, 22. sept. Havas. V bližini mosta na Demovici, v široki ulici, zasajeni z drevjem, ki so jo šele nedavno odprli, se je odigralo včeraj zadnje dejanje borbe med Calinescu in Železno gardo. Dohod v ulico straži zdaj kordon vojakov v vojni opremi. Malo dalje od tega mesta se je zbrala množica ljudi v nemem molku. Kakih 50 vojakov je potegnilo krog, držeč se za rame, in s hrbotom obrnjeni proti gomili. Tu leži devet trupel tako, kakor jih je zadela smrt. Ob 22. uri ponoči so bili na vozu, obdanem od orožnikov, prepeljani morilci na ta kraj. Neki polkovnik je prebral obsodbo. Sedem morilcev je nato neki orožniški častnik ustrelil iz revolverja. Zatem so privlekli še trupli dveh drugih soudeležencev na atentatu, ki sta izvršila samomor v trenutku, ko ju je prišla policija. Po končani eksekuciji je prišla vojaška četa in se postavila v krog, zadržujoč ta-

ko radovedno množico. Meščanstvo, ki je bilo vse prepadeno od atentata, odobrava to naglo izrečeno sodbo, s katero je zadoščeno pravici. Oblasti pa želijo, naj bi bilo s tem vse končano, in da jutri po 24 urah, ko bodo trupla zločincev odpeljana in krvavo mesto oprano, ostane samo še spomin na velikega rodoljuba, ki mu bo vsa dežela priredila ganljiv sprevod. Po želji pokojnega Calinescu bodo peljali njegovo truplo na kmečkem plugu, v katerega bo upreženih šest parov volov.

BUKAREŠTA, 22. sept. Agencija Radior poroča: Pokojni Armand Calinescu je zapustil kratek testament, v katerem prosi svojega sina, da očuva in spoštuje čast svoje rodbine. Svetuje mu, da se posveti vojaški karieri ter hodi po očetovih stopinjah, kar tiče vernosti in vdanosti do domovine. Calinescu tudi želi, da ga pokopljejo v Turcea de Arges pri njegovih starših in da bi ga spremljali na zadnji poti zastopniki iz vasi argeskega okrožja, za katero se je boril v svojem življenju. Testament je bil napisan 21. julija 1938.

BUKAREŠTA, 22. sept. Romunska oblastva so odkrila med nemško narodno manjšino, zlasti v Transilvaniji, veliko in široko razpredeno zaroto, katere namen je bil dvigniti revolucijo v trenutku, ko bi nemške čete dosegle čez poljsko Galicijo romunsko mejo. Izvršene so bile že mnoge številne aretacije zarotnikov in njihovih voditeljev.

Kongres odgoden do ponedeljka

Na včerajšnjem sestanku ameriškega kongresa je prezident Roosevelt prečital svojo poslanico ter prosil za ukinitev nevtralnega zakona — Do ponedeljka bo zunanje politični odbor kongresa predloge proučil

WASHINGTON, 22. sept. Reuter. Prezident Zedinjenih držav Roosevelt je včeraj osebno prečital k izrednemu zasedanju sklicanemu kongresu svojo poslanico. V imenu privržnosti Zedinjenih držav k miru in pravici predlaga, da se sedanji nevtralnostni zakon suspendirajo. Potem, ko so se izjavili poizkusi, da se ohrani mir, ne smejo USA izgubljati časa, ampak morajo storiti ukrepe, s katerimi same ne bodo prizadete. Njegovo mnenje je, da se to da storiti najbolje s suspenzijo nevtralnostnih zakonov. USA so v zgodovini vedno zasledovale v svoji politiki nasproti vojskujočim se državam principe mednarodnega prava. Edina izjema je bila v napoleonskih vojnah. Posledice te izjeme so bile katastrofalne. Sedanji nevtralnostni zakon je prav tako velika napaka. Obzaruje, da je kongres sploh sprejel te zakone. Zato prosi kongres, naj takoj razveljavi vsaj tisti del nevtralnostnega zakona, ki je absolutno nasproten mednarodnemu pravu: to je prepoved izvoza orožja. Potem ko je Roosevelt na dolgo pojasnjeval, zakaj bi ta zakon bil na škodo USA, je ponovno apeliral na čla-

ne kongresa, naj izpremenijo zakon o embargu na orožje (to je prepovedi izvoza orožja, op. ur.), ki ograža varnost in mir Zedinjenih držav. Po predsedniškem govoru je senat takoj prekinil zasedanje do ponedeljka, da omogoči odboru za zunanje zadeve, da prouči predloge o izpremembi nevtralnostnega zakona. Še pred sestankom kongresa se je sestalo 17 senatorjev, ki ne odobravajo izpremembe zakona. Dogovorili so se o takih, ki jo bodo zavzeli na kongresu. Istočasno so nasprotniki Roosevelta organizirali demonstracije pred Kapitolom. Prihodnja seja kongresa bo v ponedeljek, 25. t. m.

WASHINGTON, 22. sept. Reuter. Celotno Rooseveltovi nasprotniki priznavajo,

Holandija se pripravlja na potopitev

AMSTERDAM, 22. septembra. Holandske čete z veliko naglico nadaljujejo z utrjevanjem vzhodne meje. vzdolž meje napram Nemčiji so zgrajene tri črte lahkih utrd. Severno in srednjo Holandsko je mogoče s podretnim nasipom Rena ta-

ko poplaviti, na južnem Holandskem pa tega ni mogoče storiti. Zato so Holandske čete tu zgradile velike rezervoarje vode, da bi v primeru napada na Holandsko tudi južne province bile zavarovane z možnostjo poplave.

Nemške podmornice ob argentinski obali

BUENOS AIRES, 22. septembra. Teleskopski listi poročajo, da je neka argentinska pomorska eskadra videla v bližini pristanišča Rio Grande do Sul več argentinskih teritorialnih vodstvenih nemških podmornic, ki so imele črno nemške zastave. Podmornice so se takoj potopile, čim so ugotovile prisotnost argentinskih ladij.

IZJAVA ZUNANJEGA MINISTRA USA

WASHINGTON, 22. sept. Reuter. Minister za zunanje zadeve Cordell Hull je izjavil časnikařem, da bi ukinitev embarga na orožje po nastopu sovražnosti ne predstavljala »nenevtralnega čina«. Vojskujoče se države, je dejal Hull, vedno menjavajo svoja stališča v času vojne, pa enako lahko tudi nevtralna država spremeni svoje stališče, ker če bi tega ne bilo, bi imeli vojskujoči se vse pravice, nevtralci pa nobenih.

USPEHI ANGLEŠKE BLOKAD

LONDON, 22. sept. Reuter. Ministrstvo za informacije sporoča, da je do 21. sept. angleška pomorska kontrola ustavila okoli 200 nevtralnih ladij, od katerih jih je čez 80 bilo spet izpuščenih s tovornovred, in to ali takoj ali pa po zadostni preiskavi glede na izvor robe in cilj. Tovori drugih ladij so bili celotno ali deloma izkrcani v angleških pristaniščih.

Romunija se približuje balkanskemu bloku

RIM, 22. septembra. Italijanska akcija za ustvaritev močnega južnovzhodnega evropskega bloka se nadaljuje z vso vztrajnostjo. Pogajanja med Italijo in Grčijo se bodo kmalu uspešno zaključila in vse kaže, da bo nastalo med obema državama novo prijateljsko razmerje. Tudi iz Bukarešte prihajajo poročila, da je Romunija pripravljena pridružiti se imenovanemu bloku. Romunija pošlje sedaj v Rim kot svojega poslanika dosedanjega diplomatskega zastopnika na Madžarskem, Raoula Bossija. Bossi si je pridobil tudi v Budimpešti veliko zaslug za zблиžanje med Romunijo in Madžarsko. Pričakuje se, da bo z ustvaritvijo tega

bloka mir v tem delu Evrope najbolj zavarovan. Prav tako se z vso pazljivostjo zasleduje pot turškega zunanjega ministra v Moskvo, katere namen je doseči tudi s strani sovjetske Rusije garancije za nedotakljivost Balkana. To potovanje sledi prejšnjemu temeljitemu posvetovanju z zunanjimi ministri Romunije, Grčije in Jugoslavije.

ANKARA, 22. septembra. (DNB) Turški zunanji minister Saradzoglu je odpotoval sredi v Carigrad, odkoder bo nadaljeval svoje potovanje v Moskvo. Spremlja ga tukajšnji sovjetski poslanik Terentijev.

Skupen nemško-ruski protektorat

BERLIN, 22. sept. Med Nemčijo in Rusijo je dosežen končni dogovor o razmejitvi Poljske.

HELSINKI, 22. sept. Med nemško in

rusko Poljsko bo ustanovljena vmesna država, ki bo pod skupnim nemško-ruskim protektoratom. Rusi ustanovijo v dobljenih pokrajinah lokalne sovjete.

ANGLEŠKO-TURŠKA POGAJANJA

LONDON, 22. sept. Reuter. Tukaj se vodijo pogajanja s turško delegacijo z namenom, da se olajša prodaja poljedelskih in drugih proizvodov iz Turčije v Anglijo. Kakor je izjavil minister za prekmorsko trgovino Hudson na zadevno vprašanje v parlamentu, bo kmalu dosežen sporazum. Minister je pristavil, da so medtem že storjeni začasni ukrepi, da se izkoristi že začetek glavne izvozniske sezone. Tudi se živahno proučuje možnost kupovanja turškega blaga.

LINDBERGHOV GOVOR V AKTIH KONGRESA

WASHINGTON, 22. sept. Senat je sprejel predlog republik. senatorja Todeya, naj se nedavni govor polkovnika Lindbergha po radiu vpiše v akte kongresa.

TABORIŠČA ZA BEGUNCE

BUKAREŠTA, 22. sept. Vlada je odredila 5 taborišč za begunce iz Poljske.

SMRT MONTREALSKEGA SKOPA

MONTREAL, 21. septembra. Havas. V 84. letu življenja je preminil danes ponoči po daljši bolezni nadškof montreal-ski mgr. Brukezi.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo malo oblačno in nekoliko vetrovno vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura 19,5, danes najnižja 7,3, opoldne pa 19,2. Od včeraj je padlo padavin za 9,0 mm.

Borza. Curih, 22. sept. Devize: Paris 9,90, London 17,55, New York 440,4, Bruselj 74,75, Milano 22,50, Amsterdam 234,4, Berlin 175, Stockholm 105,10, Oslo 100, Kopenhagen 85,12, Buenos Aires 104 in pol.

Madžari prekoračili poljsko mejo

RIM, 22. septembra. Agencija Stefani. »Popolo di Roma« objavlja poročilo iz Jasine v Podkarpatski Rusiji, ki je bila letos priključena Madžarski. V tem poročilu se pravi, da so nastali v kraju Staniki in v okolici veliki neredi in so zaradi

tega madžarske čete prešle poljsko mejo ter zasedle omenjeni kraj in okolico z namenom, da napravijo red in preprečijo nadaljnje prelivanje krvi. Zasedba Sjanikov je bila potrebna iz človečanskih razlogov in je samo prehodnega značaja.

GOREV IN HALFANT NA POLJSKEM

LIZBONA, 22. septembra. Dopisnik lista »Diario de Noticias« poroča, da poveljujeta ruskim četam, ki operirajo na Poljskem, sovjetska generala Gorev in Halfant, ki sta se bojevala s sovjetskimi četami v letih 1936. in 1938. na strani republikancev v Španiji.

VOJVODA WINDSORSKI NA FRONTI

PARIZ, 22. septembra. Vojvoda Windsorski, bivši angleški kralj, je prispel v sredo na francosko bojišče in takoj prevzel poveljstvo nad določenimi mu četami.

LITVANSKI UPI

RIGA, 22. sept. Stefani. Tisk in politični krogi baltičkih držav naglašajo, da bi priznanje pravic Litve do Vilne pomenilo, da SSSR jemlje iskreno izjave svojih vladajočih, ki pravijo, da se cilji SSSR omejujejo samo na Belo Rusijo ter na Ukrajino.

GOVOR GENERALA JEŽKA

PRAGA, 22. septembra. DNB Notranji minister general Ježek je imel sredi govora po radiu in je objavil razglas vlade češkega in moravskega protektorata. V tem razglasu je med drugim rečeno, da tuja poročevalska služba v zadnjem času prinaša vesti o neki obrambni borbi češkega naroda na Češkem in Moravskem ter navaja o tem celo neke podrobnosti. V zvezi s tem ugotavlja vlada, da te vesti niso resnične. Češki narod varuje mir in red in ne dopušča, da bi ga kdo zavedel v nepremišljena dejanja.

Besede francoskega predsednika Daladierja

Francija se vojskuje in se bo vojskovala do konca, da ohrani svojo samostojnost in varnost — Oster ton na naslov nasprotnikov

PARIZ, 22. sept. Sinoči je imel francoski ministrski predsednik Daladier po radiu govor, v katerem je pozdravil najprej vojake na fronti ter njihove svoje doma, poročal o razpoloženju na bojišču ter prešel nato na politična vprašanja sedanje vojne. Daladier je naglasil, da je vojna nastala zato, ker jo je Nemčija vsilila in zato, ker je treba enkrat za vselej onemogočiti neprestano strahenje, ki že tri leta ni dovolilo Evropi miru. V enem samem letu so Nemci prišli Francijo trikrat k mobilizaciji. Nemčija se pa vojskuje proti Franciji zato, da bi jo vklonila pod svoje nasilje, kakor tlači že celo vrsto drugih narodov. Potlačila je z nasiljem Avstrijo, Češkoslovaško in sedaj še Poljsko.

Vsi napor za ohranitev miru so bili, je dejal Daladier, zaman. Zaman so se za to trudili angleška vlada, italijansko posredovanje in sam papež. Uničenje Poljske je bilo že vnaprej dogovorjeno. To se je zgodilo že tedaj, ko se je v Berlinu trdilo, da hočejo s pogajanjmi mirno urediti vso zadevo. Ko je Hitler govoril, da hoče samo Gdansk in koridor s plebiscitom, je že sklenil 23. avgusta dogovor s sovjetsko Rusijo za raztrganje Poljske. To dejstvo ovrže v trenutku vse, kar je bilo z namenom varanja sve-

tove javnosti od tedaj do danes izgovorjeno z nemške strani. Nemške čete so vdrle na Poljsko v trenutku, ko še niti ni bila izvedena popolna mobilizacija poljske vojske. Ko se je pa poljski vojski z nadčloveškimi naporji le posrečilo zaustaviti nemško prodiranje in se je zdelo, da se bo vojna na Poljskem spremenila v pozicijske boje, so zavratno padli Poljaki na hrbet še Rusi. Vse to se je zgodilo po tajnem dogovoru med nacionalnimi socialisti in boljševiki.

Kdo bi po vsem, kar se je zgodilo prej in zdaj, še mogel verjeti v besede tistih, ki so jim roke omadeževane s krvjo? Kdo bo verjel besedam tistega, ki že leta in leta krši dane besede? Lani je Hitler v Monakovem ponovno dejal, da ne mara za nobeno ceno Čehov v Nemčijo, ker hoče ohraniti nemško pleme čisto. Kaj je storil potem, ve vsakdo. Če torej sedaj govori, da noče ničesar od nas, ker je že dosegel svoje cilje na Poljskem, se moramo zavedati le resnice, ki je od tega popolnoma nasprotna: da hoče uničiti tudi Francijo, kakor je uničil Avstrijo, Češkoslovaško in Poljsko. Da je to res, dokazuje njegovo lastno pisanje v knjigi »Mein Kampf«, kjer pravi, da je treba Francijo najprej ločiti od svojih zaveznikov, nato pa jo pobiti. Najprej je

hotel to doseči s podkupovanjem raznih ljudi pri nas, a se mu ni posrečilo. Nemočja išče povsod razne Seyss-Inquart, da izda svojo domovino, nato pa se Hache, ki pridejo podpisat kapitulacijo.

Toda v Franciji ni izdajalcev in na francoskih zastavah stoji zapisano »Svoboda ali smrt!« Vsa naša propaganda bodi ali smrt! Vsa naša propaganda, katere namen je ločiti Francijo od Anglije in Italije, ostaja in bo ostala brez najmanjšega uspeha. Naš sproti, ta propaganda našo neomajno solidarnost le še utrjuje. Srca sto in sto milijonov ljudi naših dveh imperijev se veže en in isti ideal. Vojskujemo se in se bomo do konca, ker ne bomo nikoli dopustili, da bi bila Francija zaslužena. Ta dolga vojna nas ne bo strla in naša spreminljivi cilj je popolna zmaga. Ta zmaga bo dosežena tedaj, kadar bosta Francija in Evropa za stalno varni. Moralne sile za to zmago so na naši strani prav tako ogromne kakor stvarne. Bori-mo se za to, da se enkrat za vselej konča nadoblast Nemčije.

PARIZ, 22. sept. Sinoči je predsednik vlade Daladier govoril po radiu vsem Francozom in Francozinjam. Podal je pregled 20 dni vojne ter hvalil vrhovno komando, da ne preliva po nepotrebnem krvi, kar nima pravičnega pomena.

Novice

Organizacija zaščite pred zračnimi napadi

Posebni odbori bodo pripravili vse potrebno za obrambo pred zračnimi napadi

Obrambna vprašanja in vsi varnostni ukrepi so dandanes docela upravičeni. Pod silo razmer se morajo pripravljati na vse tudi one države, ki so bile vedno najbolj miroljubne ter želijo ostati nevtralne. Po vseh državah se danes podvzamejo vse potrebne mere za zaščito žem, otrok, starcev in bolnikov pred vojnimi grozotami. Zaradi novih vojnih tehničnih iznajdb je ta zaščita postala vedno bolj komplicirana, zato je treba ljudstvo poučiti. Tudi po naši državi se je začelo s širokopotezno akcijo, da bi se ljudstvo na najprimernejši način poučilo zaščiti pred zračnimi napadi in ostati varni vojnimi grozotami. Kajti v teh slučjih je najvažnejše, da ljudstvo ostane mirno in da ne izgubi glave. Mirno pa lahko ostalo samo takrat, če bo o vsem v zadostni meri poučeno.

Duhovna mobilizacija nima namena samo seznaniti ljudi z vojnimi nevarnostmi, ampak hoče dati ljudstvu zadosten vzrok, kako se bo najuspešneje obranilo pred sovražnimi napadi. Anglija in Francija sta izvedli to akcijo do skrajnih meja, tako da ve vsak posameznik, kje je njegovo mesto, kam se mora zateči in kako dolgo mora ostati na določenih krajih.

Kar se je napravilo drugje, moramo tudi pri nas, kljub temu da ni nevarnosti. Svoječas so se že vršili razni bolnišni in samaritanski tečaji, danes pa

je treba seznaniti z vsem tem najširše ljudske sloje. Zaradi tega je državna obramba izdelala pravilnik, ki predvideva najhitrejši način zaščite prebivalstva pred sodobno vojno tehniko, ki more v nekaj urah uničiti cvetoča mesta in cele pokrajine.

V pravilniku je tudi predpisano, da mora pri teh zaščitnih ukrepih sodelovati vsakdo, ne oziroma se na to, ali je vojak ali ne. Uredba je zakonsko polnomočna ter odreja delo oblasti kakor posameznikov.

Naloga vseh društev brez ozira na njih delovanje je, da pouče prebivalstvo v prvi vrsti, da ni nobena nevarnost tako velika, da se je ne bi mogli obraniti.

Trije glavni faktorji pri zaščiti proti sovražnim napadom, za katere mora ve-

deti vsak človek, so: 1. Odstranitev z nevarnega kraja, 2. zaklonitev v zaklonišča ali rove in 3. zaščita s pomočjo mask.

Organiziranje obrambe pred zračnimi napadi je poverjeno posebnim odborom, ki jih organizirajo oblasti. Zaščita pred zračnimi napadi mora biti končana najkasneje v dobi 6 mesecev. V tem času mora biti poučen vsak posameznik, kaj mu je treba ukreniti ob priliki zračnih napadov. Nekateri pravilniki o organizaciji obrambe pred strupenimi plini itd. so že izšli v »Službenem listu«, da bi po tej poti najlažje prišli med ljudstvo.

Pričakovati je, da bo vsak poedinec storil vse potrebno, kar pravilnik predpisuje, da bo napravil zaklonišča, si nabavil masko itd.

Grebenšek in Žganka niso morilci

Nedavno je zbudila aretacija Grebenška in Andreja ter Avgusta Žganka v celi Savinjski dolini veliko senzacijo, ker so osumljenci v polni meri priznali umor v Šešah pri Sv. Pavlu pri Preboldu in v Medlogu pri Celju. Vsi so z vso gotovostjo opisali krvave zločine in že je kazalo, da so orožniki prijeli prave morilce. Te dni pa je prišlo v preiskavi do presenetljivega preokreta. Iz zasliševanja prič iz Savinjske doline je dokazano,

da Grebenšek in Žganka niso morilci. V času šeščanskega umora je bil Žgank Andrej v zaporih vranskega okrajnega sodišča, ko pa je bil izvršen dvojni roparski umor v Medlogu pri Ocvirkovih, je bil Žgank na delu v Aleksandrovem domu v Logarski dolini. Prav tako sta ostala dva dokazala alibi za oba umora. Kljub temu pa priznavajo aretiranci številne vlome in tatvine. Preiskava se mrzlično nadaljuje.

Delo skavtov v Ptuj

Ptujski skavti in planinke so delavni. V tem letu so že priredili vrsto izletov v miščno ptujsko okolico, kjer so tudi taborili. Najraje pa taborijo na otokih Drave. Njihovo geslo je: »Vrnimo se k naravi! Pomen taborjenja vidijo predvsem v tem, da morejo čimbolj prodreti v tajne narave. Proučujejo tudi življenjske razmere poedinih krajev. Če se komu v bližini bližini pripeti neizgoda, si prizadevajo, da so prvi in čimprej na mestu in nudijo prvo pomoč. V ta namen imajo skavti tudi tečaje o prvi pomoči. Kdor ima priliko izkazati prvo pomoč, si šteje tako delanje v posebno čast. Skavti in planinke so zaradi tega pri ljudstvu zelo v čisti. V Ptuj imajo skavti v Čučkovih hiši na Zrimsko-Frankopanovi cesti svoj

stan, ki so ga pred kratkim sami obnovili in okusno uredili. Doslej je bil njihov starešina prof. Novak Stanislav. Ker je ta prestavljen in je skavtski steg postal izvenšolsko društvo, so izvolili novega starešino akad. Čučka Franca. Skavtski steg v Ptuj šteje 4 vođe, in sicer 2 izvenšolske, enega vodi Grajfoner Franc, drugega pa Mathans Ludvik; dva dijaška: gimnazijskega vodi Poznik Aleksander, meščanskega Mathans Ludvik. Ptujski skavti vzgajajo tudi najmlajše tako zване volčiče. Planink pa je samo eno kolo: Vodi jih dijakinja Gosak Meta. Lani so presenetile haloško deco z bogato božičnico. Tudi letos nameravajo pokreniti slično akcijo.

KER PRETI POMANKANJE PAPIRJA ZA TISK, SMO ZARADI VARČEVANJA S PAPIRJEM PRIMORANI OMEJITI POŠILJANJE LISTA SAMO NAROČNIKE, KI LIST V REDU IN TOČNO PLAČUJEJO. VSE CENJENE NAROČNIKE, KI SO V ZAOSTANKU S SVOJIM PLAČILOM ZA LIST, OPOZARJAMO IN PROSIMO, DA NAM V SVOJEM LASTNEM INTERESU ZA NAJAZ IN VSAJ DO KONCA TEKOČEGA MESECA TAKOJ PO POLOŽNICI NAKAŽEJO NAROČNINO, KER SE BODO NA TA NAČIN IZOGNILI NELJUBNEMO DRUGI TEDEN USTAVLJATI LIST NAROČNIKOM, KI PLAČUJEJO LIST PO POLOŽNICI, A NIMAJO V REDU PLAČANE NAROČNINE.

ŽELEZNISKA NEZGODA NA ZIDANEM MOSTU

Danes jutraj se je pri premikanju vagonov na postaji v Zidanem mostu izšlo nekaj tovornih vagonov. Ker se je to zgodilo na prosti, po kateri vozi brzec proti Mariboru, je imel zaradi tega ta vožnja zelo nevarno. Po Mariboru se je sicer danes raznesla vest v železniški krog, da v Zidanem mostu, vendar lahko v vsaki stvari govorimo le o neizgodi.

NATAKAR — GRAFOLOG

Orožniki so v Mežici prijeli brezposelnega natakara Maksa L., ki se je preživljal na račun ljudske lahkovernosti. Hodil je iz kraja v kraj in prerokoval mladim dekletom in ženam bodočnost. To njegovo prerokovanje je postalo ugodno za nedavno ustanovljeno društvo »Grafolog« je s svojimi napovedmi pustila dobrega moža in pobegnila z ljubčkom. Maks se je pri prerokovanju posluževal Mayerjevega leksikona.

RUŠE

Občinski odbor opozarja, da bo glavna cesta, ki vodi skozi vas, v soboto, 23.

sept. od 18. ure do nedelje, 24. sept. do 8. ure jutraj za vsak promet zaprta radi popraviljanja hudournika, oziroma premestitve mostu.

Ne odgovarja resnici svoječasno poročilo v »Večerniku«, da je bil občinski tajnik g. Herga Janko odlikovan, pač pa je res, da je bil suspendiran ter prijavljen državnemu pravdniku radi nerednosti v občinski blagajni. Občinski urad je že ponovno interveniral pri okrajnem načelnstvu kakor tudi pri kr. banski upravi v Ljubljani, da bi se uradno pregledale knjige in računi ter ugotovila nastala škoda. Upati je, da bo prošnja občinskega odbora uslišana. G. Herga Janko bo tudi črtan iz tur. JRZ ter bo moral odložiti funkcijo okroglega načelnika pri F. O. Toliko v pomiritev prebivalstva, ki se je radi te zadeve upravičeno razburjalo.

o. Iz državne službe. Napredovali so učitelji Marija Zdolšek od Sv. Jurija ob juž. žel., Josipina Ivančič pri Mariji Snežni in Franc Kramer v Velenju. Za pisarniškega uradnika IX. pol. skupine je napredoval uradniški pripravnik Stefan Goršek pri okrajnem sodišču v Murski Soboti, za kancelista pa Franc Čuk pri okrajnem sodišču v Ljutomeru. K okrajnemu so-

dišču v Dolnji Lendavi je premeščen kanclist Janez Zpatič iz Murske Sobotice, k okrajnemu sodišču v Murski Soboti pa kanclist Aleksander Simonek iz Ljutomeru. K okrajnemu sodišču v Marenbergu je premeščena kanclistka Marija Jezernik iz Radovljice.

o. Iz banovinske službe. Za višjega pristava je pri trgovskem oddelku banske uprave napredoval Hrvoj Maister iz Maribora.

o. Ustavljen obrat lesne industrije v Jurklostru. Znana tovarna lesnih izdelkov g. H. Falterja v Jurklostru nad Laškimi je te dni odpovedala službo vsem delavcem. Svoj korak opravičuje podjetje s tem, da je izvoz v Anglijo ustavljen.

o. Odlični nemški slikar v Ljubljani. Kljub izrednim evropskim dogodkom je tudi letos prispel v našo državo znani nemški slikar profesor Ludvik Jungnickel in se ustavil za nekaj dni v Ljubljani.

o. V okolici Laškega se je obesil 41 letni zidar in tesar Rudolf Podbreznik. Kaj je moža gnalo v obup, ni znano.

o. Na domačem dvorišču je bil napaden 35 letni posestnik Danijel Brumen iz Sv. Martina pri Dupleku. Neki možki ga je brez vsakršnega vzroka s trdim predmetom nevarno poškodoval po glavi. Brumen se je zatekel v bolnišnico.

o. Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani ima v torek, 26. t. m., ob 5. uri pop. svoj občni zbor v knjižnici Narodnega muzeja v Ljubljani v običajnim dnevnim redom.

o. Mura je naplavila v Izakovih truplo okoli 60 letnega moškega, oblečenega v sivozeleno obleko. Starčeva identiteta še ni ugotovljena.

Celje

c. Borza dela. 20. septembra je bilo v evidenci 396 brezposelnih in sicer 249 moških in 147 žensk. 10. septembra je bilo v evidenci 366 brezposelnih, 225 moških in 141 žensk.

Važna izjava bana Hrvatske

Po svojem povratku iz Beograda je ban banovine Hrvatske dr. Ivo Šubašić v razgovoru z novinarji podal daljšo izjavo, v kateri je med drugim dejal:

»Kakor ste že sami opazili, je ministrski svet izdal važen odlok, da se bo od vzeta živina plačala in plača tudi v bodoče, v kolikor bodo to zahtevali državni interesi. V najbližjih dneh boste videli, da so bili vsi pozivi na vojno dolžnost samo začasni in da se bodo prvi vpokli-

c. Delo dobijo pri Borzi dela: 4 hlapci, med temi 1 oženjen, 10 tesarjev, 1 pekovski pomočnik, 6 kmetskih dekel, 1 natakarica, 2 sobarici, 14 kuharic, 6 služkinj, ki znajo kuhati in 1 vzgojiteljica.

c. Nesreče. 31 letni Franc Potočnik, pos. sin iz Frankolovega, je padel s kozolca in se poškodoval po glavi in rokah. — 35 letnega delavca Alojza Tratnika iz Zagrada pri Celju, je brcnil konj in mu zlomil rebro. — 18 letna hči pismonošnje iz Griž, Marica Vozličeva, je padla s kolesa in si nalomila levo nogo v gležnju. — Vsi ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

c. Tatovi so vdrl v eni zadnjih noči v Irgovino Kristine Praznik v Lačji vasi v Zadrebki dolini. Odnegli so raznega blaga za okrog 4000 dinarjev.

c. Otroci padel v vodnjak. V Prihovi pri Nazarju v Savinjski dolini se je v neopaženem trenutku približal vodnjaku 19 mesečni sinček posestnika Uratnika. Padel je v vodnjak. Otroka so takoj potegnili iz vodnjaka. Zdravnik dr. Lesnikar iz Mozirja je otroka z umetnim dihanjem zopet spravil k življenju, vendar je vsled dobljenih poškodb po nekaj urah umrl.

c. Avtomobilska nezgoda pri Mozirju. Učitelj Sveglj iz Rečice pri Mozirju se je vozil te dni z avtomobilom proti Celju. Na Cohovem klanecu mu je nasproti privozil neki voznik. Sveglj se mu je hotel ogniti, pri tem pa je zadel v škarpo, pri čemer se je avto močno poškodoval. Škoda znaša okrog 6000 dinarjev.

c. Smrtina kosa. Na Ostrožnem pri Celju je umrl 73 letni kamnosek in bivši gostilničar in posestnik Jakob Ocvirk. Pogreb je bil danes popoldne na okoliškem pokopališču.

c. Koncert v prid Rdečega križa priredi v soboto, 23. t. m., vojaška godba v dvorani hotela »Union«. Pričetek ob 20.

c. Rdeči križ v Celju poziva žene in dekleta, pa tudi moške, ki niso vojaški obvezniki, da se prijavijo kot prostovoljno delovno osebe za primer potrebe. Pismene prijave naj se naslovijo na sreski odbor društva Rdečega križa v Celju. Prijave naj obsegajo sledeče točke: Ime in priimek, poklic, bivališče, rojstne podatke, pristojnost, predložbeno in za katero vrsto pomožnega dela se priklanja. Za samarijane in bolničarje ne velja ta poziv.

Ptuj

p. Vlom. Te dni je bilo vlomljeno pri gostilničarki Pen Kristini v Trčcu pri Ptuj. Nepridipravi so v noči proti jutru z drogov iztrgali železne križe okna. Izpraznili so blagajno. K sreči niso dosti našli. Založili pa so se z živili, klobasami, žganjem in sirom.

p. »Skapinove zvijače«. Ptujski srednješolci so sami pripravili Molierovo komedijo »Skapinove zvijače«. Igrali jo bodo v nedeljo popoldne v gostilni Brčić v Novi vasi.

p. Medeni vonj ajde... Če hodiš ob teh lepih sončnih dneh po vrtnikih ob ajdovih njivah po ptujski okolici, se ti razširja na vse strani krasen pogled na belo površino ajdovega cvetja. V nos ti udarja prijeten vonj ajdovega medu. Brezčede čebelice, ki neumorno nabirajo med, pritegnejo tvojo pozornost, da pozabiš na to in ono. In počutiš se prijetno.

p. Mestna dvorana na magistratu bo dobila križ. Pri zadnji seji občinskega sveta je neki svetnik pri slučajnostih omenil, da pogreša v mestni dvorani križ.

— Aha, vi ste torej tisti drogist, ki mi je prodajal pomado za rast las...

Težak udarec našemu pomorstvu

V NEKATERIH LUKAH JE MED POMORSKIM DELAVSTVOM ZAVLADALA VELIKA BREZPOSELNOST

S Sušaka poročajo, da je v tamošnji luki zastal ves pomorski promet. V luki se nahaja samo en italijanski parnik, ki naklada gradbeni les, poleg njega pa samo še par jadernic. V luki je nastopila med delavstvom silna brezposelnost.

Težko pa so prizadeti tudi lastniki parobrodov, katerih parniki se nahajajo brez posla v domačih lukah ali pa so zasidrani v tujih lukah. V upravi parobrodskih družb nameravajo skoraj v celoti odpustiti delavstvo in uradništvo.

Maribor

Več higijene pri prodaji svežega sadja

Ker je letos na Štajerskem sadje bogato obrodilo in ker je nastal zaradi zunanjepolitičnih dogodkov občuten zastoj v sadni trgovini, je mestno tržno nadzorstvo odredilo na prošnje podeželskih in okoliških občin prodajo sadja na različnih krajih po mestu. Seveda se je moralo tržno nadzorstvo pri tem ozirati na to, da je dalo podeželskim prodajalcem sadja takšne prostore, kjer promet ni bil oviran. Kljub temu pa je bila seveda želja vsakega prodajalca sadja, da bi prodajal sadje čim bližje prometnega križišča. Tu je pa ponavadi v letnih dnevih precej zaprašeno ter je verjetno, da je tudi čistoča sadja zaradi tega trpela.

Opozoriti pa moramo pri tej priliki na to, da prihaja pri nas čestokrat že v mesto umazano sadje ter da pri tem največ greši — ne oddaljenejša podeželska, ampak prav kmetiško prebivalstvo, ki ima svoja posestva v neposredni mariborski okolici. Za nekatere izmed teh ljudi je higiena dokaj problematičen pojem. Pčvič prihajajo na trg bolj »po domače« oblačeni, z bosimi in umazanimi nogami, kar pač ne ustvarja prevelikega videza higijene. Dejstvo je, pa naj prodaja kmet sadje kjer koli hoče, povsod bo lahko ohranil kolikor toliko čisto sadje, če bo

v prvi vrsti sam pazil na higieno. Higienške prilike pri prodaji sadja bi se vsekakor dvignile, če bi pazili prodajalci sadja sami na higieno. Tako pa ima tržno nadzorstvo včasih zelo težko stališče. Lahko bi kajpada izvajalo konsekvence proti vsem onim, ki prinašajo danes na trg umazano sadje, vendar tega ob sedanjih prilikah raje ne dela. Prodajalci umazanega sadja pa so si tako sami na škodi, ker bo vsak prodajalec kupil, popreje čisto sadje kakor umazano. Danes, ko še ni enotnega sadnega trga, ki pa tudi ni v interesu prodajalcev, je treba prebivalstvo v prvi vrsti opozoriti na to, da bodo sami gledali na higieno. Enoten sadni trg pa ni v interesu prodajalcev

zaradi tega, ker bo vsak prodal vedno več sadja, na čim različnejših krajih bo prodal. Nazadnje bo treba misliti tudi na ureditev bodočih sadnih tržnic.

Trenutno so razmere take, da spričo nastalih razmer ni misliti na ureditev več sadnih tržnic, zato naj v prvi vrsti prodajalci sadja sami skrbijo, da bodo prodajali čimbolj čisto sadje. Ob tej priliki pa je treba tudi poudariti, da večina našega podeželskega prebivalstva prinaša na trg čisto in lepo izbrano sadje, najlepše, kar ga je drevje obrodilo. Da se pa mora vsako kupljeno sadje pred uporabo oprati, pa menda še ni treba poudarjati.

Pogreb tožilca dr. Ivana Hojnika

Včeraj popoldne se je po drugi uri razvil izpred Hojnikove hiše v Zg. Polskavi na farno pokopališče dolg sprevoz, v katerem je nosila polskavska gasilska četa truplo pokojnega drž. tožilca dr. Ivana Hojnika, ki je moral končati svojo življenjsko pot v 56. letu svoje starosti. Že sam včerajšnji pogreb, ki se ga je udeležila velika množica domačega prebivalstva ter dr. Hojnikovih stanovskih

ter ostalih tovarišev, je pokazala, kako je bil pokojnik priljubljen in spoštovan. Tako so se udeležili poleg pogreba domačih, dalje sodnikov in sodniškega osebja tudi sošolci pokojnikovega sina. Ob odprtem grobu pa so se od svojega tovariša poslovili s toplimi besedami polskavski župnik g. Orel, pokojnikov šef g. dr. Zorjan in sodnik g. dr. Juhart v imenu Udruženja sodnikov.

m. K okrožnemu sodišču v Mariboru je premeščen kanclist Anton Videčnik iz Murske Sobotice.

m. Kuhinja za izseljence na kolodvoru. Ker se vsak dan vračajo iz tujine preko Maribora večje skupine naših izseljencev, bodo na mariborskem kolodvoru organizirali ljudsko kuhinjo, kjer bodo dobili naši rojaki topla okrepčila.

m. Vlom v Tkalski ulici. Včeraj je bilo vlomljeno v stanovanje natakara Mira v Tkalski ulici 9. Neznani vlomilec je odnesel precej obleke in perila.

m. Nesreča oslabele starke. Včeraj popoldne se je v Tvorniški cesti zaradi oslabelosti zgrudila 87 letna zasebnica Marjeta Fajdiga iz Ruš, Starke se je pri padcu poškodovala in so jo morali prepeljati v bolnišnico.

m. Z motorjem v železniški vagon. Ob železnici je Rajko Peklič nenadoma izgubil oblast nad motorjem. Z vsi silo je treščil v železniški vagon ter si močno poškodoval glavo in desno nogo. Vozač se zdravi v bolnišnici.

m. Tatovi koles zopet na delu. Včeraj so bila ukradena kolesa kar trem kolesarjem. Izpred mestnega magistrata je nekdo odpeljal kolo „Hansa“ z evid. št. 20543 mestnemu slugi Francu Dobrajcu, izpred sodišča pa posestniku Leopoldu Vontini kolo „Dirigent“ z evid. številko 129233. Popolnoma novo kolo je tat odpeljal delavcu Feliks Šimeni izpred neke trgovine na Glavnem trgu. Kolo je znamke „Styria“ in ima tovarniško št. 818824.

m. Dovolj znamk Rdečega križa. K včerajšnji naši notici, da so v Mariboru znamke RK pošle, nam sporočajo z glavne pošte, da je teh znamk sedaj dovolj na razpolago.

m. Kegljarski klub poštarjev je daroval podružnici CMD lep svesek 200 din za božičnice na obmejnih solah. Ta plemeniti čin zasluži gotovo največje priznanje. Naj najde mnogo posnemalcev!

m. Žid s ponarejenim potnim listom. V nekem tukajšnjem hotelu je policija legitimirala moža, ki je židovskega pokolenja in je prišel iz Češke. Legitimiral se je s ponarejenim potnim listom, za katerega je dal 25.000 frankov. Žida so odpravili nazaj preko meje.

m. Vlomilec Rogan zopet na delu. Te dni je zagrešil zloglasni vlomilec Rogan, ki ga oblasti že dolgo zamaš iščejo, zopet več vlomov na meji. Bil je celo v Mari-

boru, kjer je v bolnišnici obiskal nekoga svojega prijatelja.

m. Ponesrečen napad. V bližini mestnega parka je sinoči neznan moški napadel 18 letno Vido R., ki se je vračala iz kina. Napadalec ji je hotel iztrgati ročno torbico, kar pa se mu ni posrečilo, ker so ga prepadli pasantje.

m. Nevhita nad Mariborom. Včeraj popoldne je divjala nad Mariborom nevihita s silnim nalivom. Na nekaterih krajih v okolici je udarila strela, ki pa ni napravila nobene škode.

* Pevski zbor Glasbene matice je zabil z rednimi vajami. Torej danes skupaj vaja! Nove pevke in pevci dobrodošli Načelnik.

* „Zveza gospodinj“ sestanek v petek, 22. septembra, ob 20. uri v „Vesni“.

m. Nočna lekarniška služba (od 16. do vključno 22. t. m.): Lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova ulica 18, tel. 2741; lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova cesta 1, tel. 21-79.

Kino

* Grajski kino. Nesmrtno delo velikega pisatelja, najboljšega poznavalca Indije, Rudyarda Kiplinga „Gunga Din“. Film, ki je stal 2.000.000 dolarjev. Povsod, kjer se ta film predvaja doseže ogromen uspeh.

* Kino Esplanade. Do vključno torbica „Junak pod copato“, najnovejša veseligr. Lilian Harvey, Willi Fritsch.

* Kino Union. Do vključno ponesrečeni „Tajni agent X-9“, II. del. Višek napetosti in senzacij.

OTROCI ZANETILI POŽAR

Pri Sv. Duhu na meji so se otroci poslastičarja Franca Igričnika igrali z vžigalicami na seniku. Po neprevidnosti je začela vžigalica padla v seno. V naslednjem trenutku je bilo gospodarsko poslopje v plamenih. Ker v bližini ni bilo vode, je poslopje do tal pogorelo. Igričnik ima okoli 20.000 din škode, ki pa je deloma krita z zavarovalnico.

TRČENJE DVEH TOVARNIH VLAKOV

Blizu postaje v Virovitici sta včeraj zjutraj trčila dva tovarna vlaka. Smetek je bil taka silovit, da so ga občutili stanovalci v bližnjih ulicah. Obe lokomotive in več vagonov je popolnoma uničenih. Nevarno sta ranjena kurjač Pero Vojnovič in vlakovodja Nikola Karapandžić. Kurjača so šele po treh urah uspeli izpod ruševin in je njegovo stanje brezupno. Drugi železničarji so se rešili s skokom iz vlakov. Škoda je ogromna in jo bo ocenila posebna komisija, ki bo tudi ugotovila vzroke strahovite železniške nesreče.

IZVOZ BAUKSITA V NEMČIJO PO ŽELEZNICI

Ker je izvoz našega bauksita po morju zaradi znanih dogodkov popolnoma zastal, organizirajo industrijska podjetja izvoz te rude v Nemčijo po železnici. Upati je, da bo namera uspela in da bodo v kratkem sprejeti nazaj v delo vsi odpušteni delavci.

RAZKRINKANO GNEZDO NEMORALNE V SUBOTICI

Subotiška policija je izsledila neko starjšo žensko, ki se je pečala z zvočništvom. Pri njej so našli seznam mlad deklet in naslov stanovanja, kjer so se dekleta zadrževala. Na podlagi seznama je policija v neki hiši v zakotni ulici našla 50 deklet, ki so že več let živela v tem nemoralnem gnezdu in robotala za omenjeno staro. Večina teh deklet je bila okužena in so jih morali poslati v bolnišnico.

Motorizacija mariborske pošte

Po zgledu drugih večjih mest bi bilo tudi v Mariboru treba misliti na motorizacijo pošte. Vedno večji gospodarski, zlasti pa industrijski razvoj našega mesta in njegovega zaledja zahteva hitrejše poštno poslovanje. Slika, ko poštni voz počasi vlečejo konji, pač ni v ponos velikemu Mariboru. Zato je potrebno, da poštna uprava nabavi tudi za mariborsko

pošto potrebne poštne avtomobile, ki še bodo bolj povezali naše poštne postojanke in skrbeli za hitrejšo tempo poštnega poslovanja. Seveda je to zvezano z večjimi stroški. Če pa pomislimo, da tudi konjska vprega letno precej velja poštno upravo, se zdi rešitev mariborskega poštnega vprašanja z avtomobili pravilna in mestnemu gospodarstvu zelo koristna.

Akcija železniških staroupokojencev

Mariborsko društvo tako zvanih kronskih železniških upokojencev sedaj zelo živahno deluje. Predsednika neprestano obiskujejo staroupokojenci ter ga prosijo za posredovanje v borbi za dosego človečanskih pravic. Ko sem te dni gledal ta arhiv, sem videl mnogo zelo žalostnih primerov, ki kar kričijo po odpravi. V Mariboru živi mnogo železniških staroupokojencev, ki prejemajo tako zvano milostno pokojnino. Ta znaša pri nekaterih samo nekaj dinarjev. Znan mi je tudi primer nekega trpina, ki prejema mesečno samo 12 dinarjev. S tem naj preživlja se-

be in družino. Če ne bi imel dobrih otrok, ki skrbijo zanj, bi moral že davno od gladi umreti.

Za železniške staroupokojence se bo poleg lastne organizacije, ki ima zelo delavne ljudi v vodstvu, pozanimalo tudi UJNZB, saj so bili tudi upokojenci nekoč njihovi stanovski tovariši in so služili istim ciljem. Nesrečni slučaj jih je udaril, da so bili kronsko upokojeni. Zato se Društvo železniških staroupokojencev bori za izenačenje z ostalimi upokojenci in izgledi za uspeh niso najslabši.

Triperesna vlomilska detelica

Mariborska policija je prejela 17-letna pobalme Rajmunda in Maksa J. ter Alojzija R., ki so zadnje dni zagrešili v mestu več drznih vlomov. Brata J. sta nezakonska otroka pokojnega zagrebškega stražnika. Te dni sta vlomila v Arbeiterjevo pisarno in odnesla železno kaseto, v kateri je bilo 3000 din. Kaseto sta pod državnim mostom razbila in z denarijem odšla v Zagreb, kjer sta na veliko zapravljala. Nato sta se vrnila v Maribor. Skupno s pajdašem R. so vlomili v to-

varno usnja Halbert, kjer so odnesli raznega usnja, jermenja in medeninastih predmetov za okoli 40.000 din. Ukradene stvari so prodajali raznim mariborskim trgovcem. Ko je bil brat Rajmund že zaprt, sta Maks in Alojz vlomila v pisarno trgovca s kurivom Branka Mejovška v Kopališki ulici. Tam sta bila mlada vlomilca prepodena. Odnesla sta samo aktovko in pisarniški plašč. Sedaj so vsi trije za zapahi tukajšnjega sodišča.

Pobreška strelska družina

Strelska družina na Pobrežju pri Mariboru je zraven svojega rednega vežbanja izvršila tudi malokalibersko tekmovanje med katerim so se izkazali sledeči kot najboljši strelci: 1. Garvas Zvonko, žandarm, podnarednik 291 točk; 2. Caf Ivan, predsednik Strelske družine 285 točk; 3. Pliberšek Ignac 276 točk; 4. Požar Anton 261 točk; 7. Rojko Ludvik 256 točk; 8. Štibil Jože 256 točk.

Vabijo se vsi ljubitelji strelskega športa, da se udeležijo strelskih vaj, ki se vršijo redno vsako soboto zvečer od 20. ure, ter vsako nedeljo od 8. ure naprej v Sokolskem domu na Pobrežju. Upis novih članov pri strelskih vajah.

Pokopališke hijene

Stalni obiskovalci grobov na pobreškem pokopališču se že dalje časa pritožujejo nad neprestanimi tatvinami. Zdaj izgine s tega groba svetilka, z onega

svečnik, z drugega zopet cvetlična vaza. To se ponavlja že več tednov in kljub pazljivosti ne morejo izslediti pokopališke hijene, ki skruje grobove s tatvinami. Zato prosijo svojci pokojnih, da bi mestni pogrebni zavod določil nekaj oseb, ki bi pazili na grobove in zasačenega tatu izročili orožnikom. Pokopališke tatove je treba najstrožje kaznovati.

m. Bombaža za našo tekstilno industrijo. Napovedan je bil parnik, ki bi v tržaško luko pripeljal tudi za našo tekstilno industrijo večje zaloge bombaža. Zaradi vojnih neprilic pa ameriški bombaž ni prispel.

m. Nesreča v tovarni. V neki tukajšnji tekstilni tovarni je stroj zagrabil in zmečkal med delom roko 30 letnemu delavcu Ivanu Černiču s Pobrežja. Ponesrečenega delavca so po nezgodi prepeljali v bolnišnico.

m. Fotografski aparat brez lastnika. Tukajšnja policija je te dni pod sumom tatvine zaplenila fotografski aparat „Voigtlander“. Lastnik naj se zgloši na kriminalnem oddelku.

Žid in njegov potni list

Pred mariborsko okrožno sodišče je moral danes stopiti Žid in svoječasni trgovec v Leobnu v Nemčiji 53 let stari Maks Werdischeim. Zakaj so Žida Werdischeima 10. novembra lani v Sisku aretirali, obtožnica, ki je bila izdana proti njemu, ne pove, pač pa so pri Židu našli takrat domovinski list, ki ga je izdala občina Zg. Jakobski dol. Orožništvo je uvedlo preiskavo ter ugotovilo, da je v občinskih knjigah Zg. Jakobskega dola sicer vpisano Werdischeimovo ime, vendar pa je obenem tudi opazilo, da se je po knjigah precej radiralo in naknadno vpisovalo. Sodna preiskava ter grafološki izvedenec pa so ugotovili, da je bilo Werdischeimovo ime vpisano šele naknadno. Usodno je bilo dejstvo, da je bila domovinska pravica za Žida Werdischeima izdana „že“ 1933 leta na listino, ki je bila izdana šele tri leta kasneje.

Tako sta prišla v preiskavo župan Benedikt Senčič iz Sv. Jakoba v Slov. gor. in posestnik Friderik Senčič iz Dankovca pri Sv. Jakobu. Obtožnica ju dolži, da sta prvi kot župan, drugi pa kot tajnik,

izdala Židu Werdischeimu domovinski list za nagrado 500 RM.

Žid Werdischeim noče o vsem tem vedeti ničesar. On se enostavno ne čuti krivega. V Nemčiji so ga preganjali, da je zato došla razumljivo, če je začel misliti na to, kako bi prišel preko najbližje meje.

Takrat ga je obiskal tudi neki dobičkar, mu je natvezil, da mu prav lahko dobi domovinski list iz Jugoslavije, Žid je pristal; liste na debelo izdajajo, Žid je pristal; kaj za tem pa mu je agent res prisel domovinski list iz občine Zg. Jakobski dol, ki ga je Žid tudi pošteno plačal. Žid, ki ga je Žid tudi pošteno plačal, ni vedel, da bi se moglo nikoli ne razvedeti, ne bi Žida v Sisku aretirali. Z njim vendar ne bi Žida v Sisku aretirali. Z njim vendar ne bi Žida v Sisku aretirali. Z njim vendar ne bi Žida v Sisku aretirali.

pa sta prišla na zatožni klopi seveda tudi oba Senčiča, ki pa vsako krivdo vidita dokaznemu materialu zanikata.

Žid Werdischeim in župan Benedikt Senčič sta bila pri razpravi obsojena na 3 mesece zapor, pogojno za dobo 5 let, ker je izstavil domovnico. Glede nagrade so sodišče ni moglo prepričati.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTRIJA

Žrebanje I. razreda: 14. oktobra 1939.

Dobitki znašajo okroglo din 65,000.000—

Cena srečk:

1/1 srečka din 200—

1/2 srečke din 100—

1/4 srečke din 50—

Vse dobitke izplačujemo takoj in brez odbitka!

Poslovanje strogo solidno!

Glavna kolektura Državne razredne loterije

A. REIN IN DRUG, ZAGREB

Gajeva ulica 7 (ne 8).

Ulica 15

Velike premije od din 1,500.000—, 1,200.000— in 1,000.000— so dobile doslej dvanajstkrat pri nas kupljene srečke!

Kultura

Gostovanje Vladimira Skrbinskega v Skoplju

Te dni je zaključil režiser in igralec g. Vladimir Skrbinskega enomesečno gostovanje v Skoplju, kamor je bil povabljen kot svojočasni triletni član tamkajšnjega teaterskega zbora in ansambla. Za časa svojega gostovanja je zrežiral njegovega »Hudičevega učenca« in »Molierevega »Tartuffa«, obenem pa nastopil tudi kot igralec v »Hudičevem učenca« in Hamsunovi drami »V krempjih življenja«.

Gostovanje g. Vladimira Skrbinskega je sprejelo Skoplje z velikim navdušenjem, kar dokazuje, da ima med tamkajšnjim gledališkim občinstvom še vedno veliko prijateljev in oboževalcev. Prav tako pozitivne so bile tudi vse kritike, ki so došle iz šole o njegovih režijah in kreacijah. Beograjska »Pravda« je pisala 14. t. m. med drugim, da je Skrbinskega star znanec in ljubimec skopske publike. Predstava »Hudičevega učenca« je privabila veliko število gledalcev in so bili vse nad vse zadovoljni. Uprava gledališča je srečno izbrala za začetek svojega letošnjega dela to igro, uspeh je pa v prvi vrsti zasluga gosta. Tokrat je imela kompozicija scene obenem z dramatičnim doživljanjem osebnosti v svojih odnosih in nasprotstvih ter karakterizaciji enonadružno zelo živo atmosfero. V igri se je odlikoval — kakor smo tudi pričakovali — g. Skrbinskega v vlogi revolucionarja Richarda Dudgeona, okoli katerega se je gibalo vse dejanje, celo tudi takrat, kadar ni bil na odru, tu smo ga le občutili kot navzočnega. Skrbinskega gostovanje bo z ozirom na to premiero ostalo še dolgo v spominu gledališki publiki v Skoplju.

Dne 15. t. m. je poročala o Skrbinskega režiji in igri v »Hudičevem učenca« beograjska »Politika«, ki pravi, da je postavil z nad vse lepim uspehom znano igrarico Bernarda Shawja »Hudičev učenec«. Igra je doživela pri občinstvu odlično.

Čen sprejem in velik obisk kljub sedanjim psihozi. Ta vzporeditev je bila od vseh Shawjevih del najuspešnejša, tako po scenski kakor po igralski obdelavi. Dne 16. t. m. je pa objavilo poročilo še »Vreme«. »V skopskem gledališču je bil sedaj prvič igran Shawjev »Hudičev učenec«, delo, ki ga je beograjska publika videla pred 15 leti v režiji pokojnega Mihaela Isajloviča. V Skoplju ga je postavil g. Vladimir Skrbinskega, režiser mariborskega gledališča, ki se mudi tu na enomesečnem režiserskem in igralskem gostovanju. Delo je po svoji vsebini in po scenski formi doseglo najlepši uspeh, k čemer je v polni meri pripomogla režija in sorazmerno nad vse dobra zasedba ter izdelava posameznih vlog.«

ZMAGOSLAVNA POT HRVATSKE GLASBE

Med južnoslovanskimi narodi se je edino Hrvatoma posrečilo, da so si s svojo umetniško tvornostjo že lepo utrli pot v tuji svet. Hrvatska likovna umetnost, zlasti z njenim največjim predstavnikom, kiparjem Ivanom Meštrovićem, hrvatska dramska produkcija z nekaj odličnimi dramatikami in komedijami ter posebno še hrvatska glasba, postaja vedno bolj upoštevana tudi izven mej hrvatske domovine. Gotovčeva opera »Eros z onega sveta« se igra že po vseh velikih evropskih gledališčih, a Gotovac si osvaja svet tudi z ostalimi svojimi skladbami. Zanimivo je, da je njegovo »Simfonično kolo« prišlo celo na Japonsko, kjer so ga v kratkem razdobju igrali v Tokiu že tretjič, in vselej z največjim uspehom. Pri zadnjem izvajanju v okvirju Novega simfoničnega orkestra pred 6000 poslušalci. Ocene so objavili vsi tamkajšnji listi, in to brez izjeme navdušene. Pri tem naglašajo kot posebno vrhlo folkloristično podlago simfonije. »The Japan Times« pišejo, da predstavlja folkloristični element več kakor samo predmet in-

spiracije: tu je folklor program, tendenca in nacionalna manifestacija internacionalne struje, ki jo je mogoče opaziti v glasbeni produkciji več ali manj vseh dežel v zadnjih dve desetletjih... Tako si osvaja svet hrvatska glasba prav zaradi tega, ker gradi na elementih svoje svojstvene narodne glasbe. In pri nas Slovincih? Mi hočemo biti za vsako ceno internacionalni, Gorje mu, ki bi hotel hoditi po zgledih Hrvatov! Zato pa tudi naša glasba ne pomeni v sodobnem svetu več kakor eksperiment za ljubitelje kuriozitet.

k Književno-umetniški kongres v Osljeku. Kakor v Mariboru Umetniški klub, deluje v Osljeku Klub hrvatskih književnikov, ki pa ima več sekcij in širši delokrog, kakor bi bilo mogoče sklepati iz samega imena. Za prihodnji mesec pripravlja klub književno-umetniški kongres, katerega se bodo udeležili razni kulturni delavci z njegovega področja. Glavne referate bodo imeli predsednik um. kluba Franjo Sudarević, R. F. Magjer, H. Dubnički, Kosta Čutuković itd. Kongres bo uvod v proslavo 30-letnice obstoja kluba. Drugi akt proslave bo odkritje spominske plošče pesniku in zgodovinarju Mladenu Barbariću v Hloku, tretji pa proslava 60-letnice klubovega predsednika F. Sudarevića z njegovo igro »Svatebene neprilike« v gledališču in posebno akademijo. Razen tega bo izdal klub posebno jubilejno publikacijo.

k Nova hrvatska lirika v prozi. Pod naslovom »Dani nemira« je izdala hrvatska pesnica in pisateljica Zdenka Jušić-Seunik zbirko 50 izbranih pesmi v prozi.

Jušić-Seunikova je bila znana doslej po dveh romanah, več novelah, črticah in pesmih, od katerih so mnoge prevedene tudi že v tuje jezike.

k Nemška gledališča igrajo kljub vojni nemoteno dalje in tudi obisk ni nič manjši kakor v mirnem času. Tudi v Franciji in Angliji se gledališko življenje neovirano nadaljuje.

k Nov latinski besednjak. Predsednik rimskega zavoda za latinske studije je predložil italijanskemu prosvetnemu ministrstvu predlog za izdajo italijansko-latinskega in latinsko-italijanskega besednjaka do petega stoletja. Besednjak bo obsegal okoli 60.000 besed in 15.000 imen.

Sport

ATLETI SK ŽELEZNIČARJA V ZAGREBU

V nedeljo bo gostovala atletska ekipa SK Železničarja v Zagrebu proti SK Maratonu. Nastopilo bo 15 atletov. Na sporedu je: 100 m, 400 m, 800 m, 5000 m, skok v daljino, višina in ob palici, krogla, kladivo in stafeta 4x100 m.

s. Poverjenstvo SOLNP-a (službeno). K tekmar 24. IX. so delegirani sledeči gg. sodniki: Amater—Celje Kopic, Železničar—Rapid, str. Grošelj in Murko, Železničar—Rapid (rez.) Murko, Slavija—Drava Nemec, Slavija—Maribor (jun.) Grošelj, Ptuj—Lendava Jenko, Gradjanski—ČŠK Konič, str. Mayercsak in Selanac, Mura—Maribor, str. Turk in Hojer.

DRUGOD LISTI Z OPOMINJEVANJEM NAROČNIKOV SPLOH NIMAJO NITI POSLA NITI STROŠKOV, KER VELJA VSEPOVSOD PO SVETU NAČELO, DA SE AVTOMATIČNO IN NE GLEDE NA TO, KDO JE NAROČNIK, USTAVI POŠILJANJE LISTA Z DNEM, KO IZTEČE PLAČANA NAROČNINA, KER NAM JE V DANAŠNJIH IZJEMNIH ČASIH SILNO OTEŽKOVANO IN SKORAJ ONEMOGOČENO, DA BI NEPRESTANO PISMENO OPOMINJALI NA REDNO PLAČEVANJE NAROČNINE, CENJENE NAROČNIKE NAJLEPŠE PROSIMO, DA ONI SAMI PAZIJO, DA BO NJIHOVA NAROČNINA PRAVOČASNO NAKAZANA. NAROČNINO JE TREBA PLAČATI ZA VSAK TEKOČI MESEC VSAJ DO 8.

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

21

»In si ji to povedal?«
»Za sveta nebesa, ne! Njej povedal! Za kaj takega sem jo vse preveč ljubil. Toda ti seveda tega sploh ne razumeš, kaj občuti resen človek za neko dekle, ki jo ljubi resnično in pošteno. Toda zdaj vse proč.«
»Ali nočeš vsaj poizkusiti?«
»Čemu pa?«
»Da bi jo vzel izpred nosa debelemu popovu, ki jo kani poročiti. Povem ti čisto glado — če tega ti ne storiš, se pojzkušim sam...«
Toda Ericsson ni mislil resno. Bilo bi mu neizmerno sladko gledati, kako Magnus plen prav izpred nosa, in njegove besede so imele samo ta namen, da bi ostal ravnodušen. Toda Magnus je »Kaj takega ne boš nikoli storil,« je dejal. »Ti ne bi bil sposoben, izdati svojega prijatelja.«
Ericsson je odprl usta, toda bil je preveč presenečen, da bi mogel kaj reči. Pogled pa pravi:

»Kaj bi ne bil vesel, če bi kdo drug izpodrinil Gudmundssona, če bi ti sam tega ne mogel?«

Magnus sprva ni odgovoril. Stvar je bila za čudo namreč taka, da bi prenesel, če bi videl Švalo v naročju starega, zoprnega Gudmundssona, misel pa, da bi si jo osvojil kak mlajši mož, ga je navdajala z blaznostjo. Gudmundsson ni bil nikak človek, temveč usoda. Zdelo se mu je, kakor da je Švali zaradi neke strašne nesreče, na kateri je tudi sama deloma kriva, nemogoče poročiti Magnusa. Sicer ni bil več zaljubljen vanjo, kajti Švala, ki je obstajala v njegovi domišljiji, ni živela več, pred novo Švalo ga je bilo pa strah.

Zato je izgrgal:
»Ne gre nikakor za to, da izpodrinemo Gudmundssona. Zakonito je z njo zaročen. Izbrala si je njega. Prav nikakega pomena nima, govoriti še o tem. Kdaj misliš začeti z delom?«

»Jutri.«
»Jutri misliš izplačati denar? No, tega ti ne morem braniti; toda zdi se mi,

da se ti malo preveč mudi.«
»Seveda.«
»Toda naglica ni nikoli prida.«
»Zato pa tudi hodijo ljudje tukaj tako počasi, kakor bi napol spali. Toda pojdiva zdaj spat. Zjutraj morava zgodaj na noge.«

Gudmundssonova »pisarna« je ležala na morski strani vasi. Na stenah so viseli zemljevidi in vozni redi ter nekaj fotografij. Sem je prišel Lursson, da bi plačal tri tisoč kron za »Helgo«.

Tiran je bil na udarec pripravljen. — Gudmundsson mu je sinoči povedal, da namerava Ericsson kupiti čoln, in da ima ta kapital za seboj. Skril je divjost; no tako: namesto dveh delovnih sil je dobil dva konkurenta!

Molče je vzel denar, in šele ko je izročil Lurssonu pobotnico, je dejal smehljaje se:

»Zdaj torej služiš tem novim?«

Lursson je molče preganil papir in gladil robove. Navdajal ga je še vedno strah reveža pred bogatinom, sužnja pred gospodom.

»No, želim ti srečo,« pravi Gudmundsson, »samo zdi se mi, da si se slabo odločil. Mislim, da se ta Ericsson ne razume mnogo na posel. In kako naj potem

napreduje? No, obilo uspeha! In čoln si mu prodal za tri tisoč kron? Na ta način si jih izgubil tisoč — pri vsej tej zadevi!«

»Dal mi jih je štiri!« pravi Lursson.
»Štiri! Potem je norec, in kdor se druži z norecem, je tudi norec. Zbogom.«

Toda na tihem je vedel, da Ericsson ni nikak norec, in stisnil je ustnice. Toda misel na to ga je motila le kratek čas. — Zaupanje v lastno moč je bilo neomajno. Brejdišjor je bil sinji kakor žensko oko, ko sta odrinila oba tovariša in Lursson; galebi so čepeli v belih jatah na otočkih, in na obzorju sta se morje in nebo spajala v modrikasto meglo.

Islandska pomlad ne prinaša drugega kakor nekaj divjih rož.

Roj galebov jim je sledil, jih prehiteval, letal vstran. Visoki, rezki glasovi belih ptic so rezali ozračje.

Peljali so se mimo Fulmarja, ki je bil napol otok, napol skalna čer, najsamotnejši kraj na morju.

Njegove bazaltne skale so se dvigale visoko in tvorile rahlo izvalovano, smaragdno zeleno travo pokrito ravnino. Njegovo vznožje je bilo polno votlin, vidnih samo ob oseki, in na južni strani je vodil majhen zaliv v votlino, k se je morje sploh nikoli ni dotaknilo.

(Dalej jutri.)

Zanimivosti

V braziljskih pragozdovih med neznanimi Indijanci

Indijansko pleme, ki je šele pred 12 leti videlo prve belce in je zelo vladno

Profesor antropologije na kolumbijski univerzi, dr. Charles Wagley se mudi že več mesecev v osrčju Južne Amerike, v pragozdovih Brazilije, oddaljenih 1600 km od morske obale, kjer preučuje doslej neznano indijansko pleme Tapirapov. V pismu, ki je potrebovalo tri mesece, da je prispelo v Rio de Janeiro, sporoča Wagley, da živi v še popolnoma nepreiskani pokrajini teritorija Matto Grosso, v kateri žive Tapirapesi, govoreči docela posebno indijansko narečje. Pri njih namerava ostati 10 mesecev in študirati njihov jezik, vero, navade in običaje. Ti Indijanci so šele pred 12 leti videli prve belce. Bili so to misionarji, ki jih od tedaj obiskujejo vsako leto enkrat. Njim prihajajo s svoje misijske postaje v Conceicao de Araguaya.

Profesor pravi, da ni še nikoli videl

tako prijaznih ljudi, kakor so ti Indijanci. Wagley jim je prinesel oblačila, da bi jih zamenjal za njihovo orožje, orodje in druge predmete, ki bi jih potem izročil brazilskemu državnemu muzeju. Toda Tapirapesi so jih razobesili po svojih kočah, naokoli pa tekajo še dalje popolnoma nagi. Celo ženske se nič ne oblačijo. Posebna zanimivost plemena so njegove pesmi. Profesor je posnel doslej na gramofonske plošče že 60 njihovih pesmi, pa jih znajo še veliko več. Prevladujejo obredne pesmi, ki jih pojejo ob najrazličnejših prilikah: pri lovu, nabiranju sadežev, spremembah letnih časov itd. Napevi so sicer svojevrstni in komplicirani, pa vendar prijetni. Njihov jezik je narečje tupijskih Guaranov, s katerimi imajo Tapiraposi tudi več sorodnih običajev.

Najbolj občudujejo Indijanci profesorjev pisalni stroj, ki se jim zdi največje čudo. Njihovo zanimanje zanj je tako veliko, da hočejo vsi nanj tipkati in ga mora pred njimi skrivati ter se ga zato še sam ne more posluževati. Sicer se pa sicer ti ljudje ves dan okoli njega, radovedni na vsako malenkost, otipavajo njegovo obleko, posodo in sploh vse, kar ima s seboj. Najtežje vprašanje je pa bila pot do njih. Ker ni hotel čakati več tednov na motorni čoln, ki vozi po reki Araguaya kvečjemu štirikrat na leto do gorenjega toka, je odpotoval iz Sante Leopoldine z lastnim čolnom in dvema domačima veslačema indijanskega rodu. Enajst dni je potreboval do naselbine, imenovane Furo de Pedra, na meji Matto

Grosaa in Goyaza. Od tam je rabil nadaljnjih pet dni po reki Tapirapes do indijanskega pristanišča ter dva dni do njihove naselbine sredi pragozda. Po njegovih računih je sedaj oddaljen 320 kilometrov severozahodno od ustja reke Tapirapes.

Indijanci so mu zgradili posebno kočjo, v kateri sedaj prebiva, prehrano pa omogoča zelo mnogoštevilna divjačina, kakor tudi zelenjava, ki jo Indijanci spretno goje v svojih nasadih. Kuha eden izmed indijanskih spremljevalcev, ki ju je vzel s seboj kot veslača in nosilca. Sicer pa živi na robu zloglasne pokrajine Rio dos Mortes (Reka smrti), znane po izredno divjih indijanskih plemenih, ki so pred 12 leti umorila znanega raziskovalca polkovnika Fawcetta, o katerega tragični usodi je takrat pisalo v sopesje vsega sveta. Wagley namerava napraviti še kratko potovanje dalje v stranost pragozdov k sorodnikom Tapirapov, od koder se bo vrnil mesec maja prihodnje leto v Rio de Janeiro.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.—. Družbe, preklic, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vpsolati v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

NOGAVICE — PLETENINE volno za strojna in ročna dela, konjske koce, posteljne odeje, platno - perilo, blago za ženske obleke itd. dobite ugodno v novi trgovini in plečilnici »MARA«, Koroška cesta 26. 7888—1

Hišni posestniki in najemniki pregledajte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni **ANTON RAJŠP, MARIBOR** Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 9013—1

GOSTILNICHARI visokokvalitetno »Laško pivo«, marčno in termalno v sodčkih in zabojih dobavite pri glavni zalogi hotel »Orel«, Maribor. 8951—1

LAŠKO PIVO marčno in termalno varjeno na plzenski način toči odprto in v steklenicah, hotel »Orel« 8952—1

DR. KOFFLERJEV ZDRAVILNI KRUIH dobite v pekarni Rakuša, Koroška c. 24. 9028—1 Vsak četrtek in petek velika izbira vseh vrst

MORSKIH RIB Abonenti se sprejmejo na hrano. Kapitanovič Jakov. 9030—1

Posesti

ZEMLJIŠČE z ali brez lišje na Pobrežju, Teznu, Radvanju ali v Studenih kupim. Natančne ponudbe na upravo »Večernika« pod »20—25.000«. 9029—2

HIŠA 2 kuhinji, 5 sob, 1000 m² vrta, za 48.000 din takoj naprodaj. Vprašati: Tezenska 15, Pobrežje. 9032—2

Kupim

KUPIM večji bakreni kotel za žganje kuho. Natančne ponudbe pod »Gotovina« na upravo lista. 9027—3

Prodaj

IZBORNEN CVETLIČNI MED po din 16.— za kg oddaja Kmetijska družba, Meliska c. 12, tel. 20-83. 8910—4

POHIŠTVO naprodaj. Naslov v upravi. 9016—4

POSODE lesene in železne, poceni naprodaj. Vprašati v gostilni Spatzek, hišnik. 9017—4

VINSKE SODE 6000 l. prodaja sodar Sulzer, Vojašniška 7. 9018—4

KONJSKO MESO in klobase od sobote po nizkih cenah naprodaj. Vojašniška 11, Copetti. 9020—4

HARMONIKA hromatična, naprodaj. Vprašati: Studenci, Kralja Petra cesta 132a. 9022—4

ZIMSKO SUKNJO temno, novejšo, za srednjo moško postavo, poceni prodaj. Vprašati Petek, Maribor, Cankarjeva 27. 9023—4

MODERNA SOBA in kuhinja, nova, najceneje naprodaj. Mizarstvo. Miklošičeva 6, Slovenska 35. 9025—4

PRODAJ čistokrvno, 3-mesečno psičko Bernhardinko, Trafenik, Gosposka ul. 26. 9026—4

TRANSPORTNE POLOVNIAKE prodaja Gnilšek, Razlagova 25. 9040—4

Stanovanje

SOBO in kuhinjo takoj oddam. Tržaška c. 82. 9035—5

Sobo odda

OPREMLJENA SOBA z uporabo kopalnice se takoj odda Kralja Petra trg 9-1, vrata 6. 9019—7

OPREMLJENA SOBA z uporabo kopalnice se odda s 1. oktobrom, Kolodvorska 6, vrata 10. 9036—7

Sobo išče

MIRNO SOBO opremljeno, v bližini Zrinjskega trga. Ponudbe pod »Profesor« na upravo »Večernika« 9037—8

Službo dobi

KUHARICO privatno sprejme Plauc, Koroška c. 3. 8038—9

ZANESLJIV MOŠKI za vsa kmečka dela na modernno urejeni kmetiji. Predpogoji: Pošten, ukažen in ubogljiv. Plača po dogovoru, zaposlitev za dobo 1 leta, nastop službe 1. oktobra 1939. Naslov v upravi. 8908—9

SOBARICO za prenoščišče sprejme Plauc Koroška c. 3. 8988—9

POSTREŽNICO sprejemaj za takoj. Erjavčeva 12, Melle. 9031—9

BRIVSKEGA POMOČNIKA hitrega in dobrega delavca, v stalno službo sprejme takoj Fran Novak, Maribor. 9033—9

Službo išče

SLUŽBO išče trezen, mlad poklicni šofer. Ponudbe pod »Šofer« na upravo lista. 9039—10

Zgubljeno

MLAD PES rjav, kratkodlak, ki sliči na ime »Lumpi«, se je zatekel. Izročiti v gostilni Meierseidl. 9024—11

V nalem

GOSTILNO ali bife v Mariboru ali predmestju, dobrodocho, vzamem takoj ali pozneje v najem. — Naslov v upravi »Večernika« 8995—15

Ali bo Zemlja zarjavela?

ZANIMIVO PREROKOVANJE NEKEGA AMERIŠKEGA UČENJAKA

Rja je silno nevšečna zadeva. Ogorčeno se jezijo nanjo gospodinjke, ko jim ob preveliki gospodinski vnetosti na priliko zarjavijo noži, žlice itd. Tolažijo se zadnji čas z jedilnim priborom, ki več ne zarjavi, vendar pa je za večino gospodinj ta dragi pribor še nedosegljiv in zaradi tega tudi jeze vsled rje še ne bo tako kmalu konec. Rja pomeni kemično prav za prav razpadanje nekaterih kovin, zato je borba proti rji obenem borba proti propadanju. Strokovnjaki so izračunali, da je od 1890 do 1923 uničila rja več kakor 40 odst. vseh kovinskih izdelkov.

Spriču tega uničevalnega dela rje se je pojavilo teoretično vprašanje, ali morda ta uničevalni proces ne bo nekega dne zajel vse naše zemlje, uničujoč kovine. Ameriški učenjak dr. Henry Morris Russel je na to vprašanje odgovoril pritrdilno. V nekem svojem predavanju je napovedal, da je zemlja obsojena na počasno zarjavenje. Ker velja dr. Russel po svetu za uglednega znanstvenika, je ta njegova napoved našla po vsem sve-

tu velik odmev. Po njegovem mnenju je planet Mars že popolnoma zarjavel. S pomočjo spektralne analize so pričeli mikiki, fiziki, geologi, biologi in astronomi proučevati atmosferske prilike v našem sončnem sistemu. Nekateri so ugotovili zelo neprijetna dejstva, ki potrjujejo domnevo ameriškega znanstvenika, da bo zemlja polagoma zarjavela. Po trditvah dr. Russela se količina kisika v atmosferi sicer ne izpreminja, za dobo več tisoč let je mogoče ugotoviti skoraj neopazno izpremembo. Vendar pa se male količine neprestano spajajo z železom in kovinami v razne okside. Pri tem oksidiranju se polagoma troši atmosferski kisik. Dr. Russel trdi, da prav ta proces dokazuje, da mora zemlja polagoma zarjaveti. Kot dokaz za to svoje trditev navaja, da je tudi Mars že popolnoma zarjavel, kar priča rdečkasta barva.

Fantastične so te trditve, z doseženi mi dokazi le šibko podprte, toda kar vse je bilo nekoč fantazija, kar je danes go-

Teža in umrljivost žensk

Neka ameriška zavarovalna družba objavlja rezultat preiskovanj, ki jih je napravila glede na razmerje med telesno težo žensk in njihovo umrljivostjo. Dosežena dognanja se lahko smatrajo kot merodajna, ker temeljijo na nič manj kot 308.228 preiskavah. Pri ženskah izpod 40 let so ugotovili najvišjo umrljivost pri tistih, ki so tehtale 5 do 24% nad normalno težo. Med 40 in 50 let je bila umrljivost največja pri ženskah, ki so imele 5 do 14% izpod normalne teže. Dočim izpod 30 let umrje največ srednjevelikih, izpod 40 let pa velikih žensk, se to pri majhnih ženskah pojavlja šele v poznejših letih. Kar zadeva odpornost proti boleznim, je umrljivost na jetiki, vnetju pljuč in hripi pri ženskah s preveliko težo za 60% večja kakor pri drugih, vendar je v gotovih primerih vnetja pljuč tudi znatno večja teža nevarna. Prevelika teža zvišuje tudi umrljivost na boleznih trebuha in ledvic, dočim so srčne bolezni bolj pogoste in težje pri prelahkih žen-

skah. Nobenega odnošaja do teže se ni dalo ugotoviti pri sladkorni bolezni; tu se zvišuje umrljivost zgolj z rastočo starostjo.

POVODNI MURNI

Brazilski prirodoslovec Blasco Salazar je odkril na ozemlju severno od planote Mato Grosso v doslej skoraj nepristopnih gozdovih močvirnih murne, živle v vodi. Sprva je menil, da gre za nekakšno povodno hroščo, pri natančni preiskavi je pa ugotovil, da so živalce v najtesnejšem sorodstvu z našimi travniškimi murni. Povodni murni ob dviganju na gladino tudi čvrče.

ČEHI DOBE DVOJEZICNE ZNAMKE

Poštna uprava češkega protektorata sporoča, da bodo v kratkem umaknjene iz prometa vse poštne znamke vseh prejšnjih izdaj. Na novih znamkah bo dvojezični napis, in sicer na prvem mestu nemški in šele na drugem češki: »Böhmen und Mähren — Čechy a Morava.«

Časopisni papir

zelo ugodno na prodaj
v upravi »Večernika«.

Naš ljubi in dobri oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

Franc Majer

upokojeni železničar in posestnik

je danes dne 21. septembra, ob 17.25. uri, v 80. letu svoje starosti za vedno zatisnil svoje blage oči.

Pogreb nepozabnega bo v soboto dne 23. septembra, ob 16. uri, iz mestne mrtvašnice na magdalensko pokopališče v Pobrežju.

Maribor, Novo mesto, Brežice, Šoštanj, Brezovica, Cleveland, Ohio, 21. septembra 1939.

Rodbini Majer in Živko.